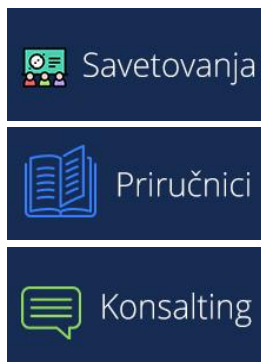

Preuzeto iz elektronske pravne baze **Paragraf Lex**

Ukoliko ovaj propis niste preuzeli sa Paragrafovog sajta ili niste sigurni da li je u pitanju važeća verzija propisa, poslednju verziju možete naći [OVDE](#).

PRAVILNIK

O POSTUPKU PREGLEDA I PROVERE OPREME ZA RAD I ISPITIVANJA USLOVA RADNE OKOLINE

("Sl. glasnik RS", br. 15/2023)

1. Uvodna odredba

Sadržina pravilnika

Član 1

Ovim pravilnikom propisuju se postupak i rokovi preventivnih i periodičnih pregleda i provere opreme za rad, kao i preventivnih i periodičnih ispitivanja uslova radne okoline, odnosno hemijskih, bioloških i fizičkih štetnosti (osim jonizujućih zračenja), mikroklima i osvetljenosti.

2. Pregledi i provere opreme za rad

Predmet preventivnih i periodičnih pregleda i provere opreme za rad

Član 2

Preventivnim i periodičnim pregledima i proverama opreme za rad proverava se i utvrđuje da li su na opremi za rad, propisanoj ovim pravilnikom, koja se koristi u procesu rada, primenjene mere bezbednosti i zdravlja na radu utvrđene propisima u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, tehničkim propisima, standardima i uputstvima proizvođača.

Oprema za rad koja podleže preventivnim i periodičnim pregledima i proverama

Član 3

Oprema za rad koja podleže preventivnim i periodičnim pregledima i proverama, u smislu ovog pravilnika, jeste:

- 1) dizalice i uređaji bez obzira na nosivost, na mehanizovani ili ručni pogon, koji služe za dizanje, spuštanje i prenošenje tereta pomoću čeličnog ili drugog užeta, lanca, hidrauličnog sistema i dr.;
- 2) podizna platforma na mehanizovani pogon koja, pomoću ugrađene platforme ili korpe, služi za dizanje i spuštanje zaposlenih radi obavljanja radnih operacija;

- 3) viseća skela, na mehanizovani ili ručni pogon, koja na vertikalnim površinama zgrada, na fasadama zgrada, gradilištima i u objektima namenjenim za radne i pomoćne prostorije služi za dizanje i spuštanje zaposlenih i materijala, zajedno sa sistemom vezivanja zaposlenih u cilju sprečavanja pada sa visine;
- 4) samohodno vozilo, na mehanizovani pogon, koje se koristi za unutrašnji transport - vuču, potiskivanje, dizanje, spuštanje i prenošenje tereta;
- 5) građevinska oprema, na mehanizovani pogon, koja se koristi za unutrašnji transport - vuču, potiskivanje, dizanje, spuštanje, prenošenje, sabijanje, razastiranje, podbušivanje materijala i tereta;
- 6) uređaji neprekidnog transporta (transporteri) za prenos tereta;
- 7) presa, makaze, nož i valjak, na mehanizovani pogon koji su fiksno postavljeni za sečenje, presovanje, savijanje i izvlačenje materijala, a u koje se materijal za obradu ulaže ili vadi ručno;
- 8) oprema za preradu i obradu metala, drveta, plastičnih i sličnih materijala, na mehanizovani pogon, koja je privremeno ili na duži vremenski period postavljena i/ili oslonjena, u koju se materijal za obradu ulaže ili vadi ručno;
- 9) uređaji u kojima se nanose i suše premazna sredstva čije komponente u dodiru sa vazduhom obrazuju zapaljive i eksplozivne smeše, isparenja i hemijske štetnosti opasne po zdravlje zaposlenih;
- 10) oprema, odnosno postrojenja za proizvodnju, punjenje, merenje i kontrolu, sa cevovodima za napajanje, razvođenje i transport eksplozivnih, otrovnih i zagušljivih fluida - gasova ili tečnosti, osim prirodnog gasa (zemni gas), u objektima koji se koriste kao radni i pomoćni prostor;
- 11) protiveksplozijsko zaštićena oprema za rad, koja se koristi u tehnološkim procesima, osim protiveksplozijski zaštićene opreme za rad čiji je pregled i provera obuhvaćen drugim propisima;
- 12) privremena električna instalacija sa uređajima, opremom i priborom, postavljena za vreme izgradnje građevinskih objekata ili izvođenja drugih radova;
- 13) tehnološke linije i druga kombinovana oprema za rad koja predstavlja funkcionalnu tehnološku celinu, a sadrži neki od tipova opreme za rad iz tač. od 1) do 12) ovog člana, pri čemu se pregleda i proverava kao jedinstveno postrojenje;
- 14) ostala oprema za rad (mašine, uređaji, postrojenja, instalacije i alati) za koju je poslodavac aktom o proceni rizika utvrdio da se na njoj vrše preventivni i periodični pregledi i provere.

Vršilac preventivnih i periodičnih pregleda i provere opreme za rad

Član 4

Preglede i provere opreme za rad vrši pravno lice sa licencom za obavljanje poslova pregleda i provere opreme za rad, koje poseduje odgovarajuće instrumente i uređaje za obavljanje pregleda i provere, navedene sa tehničkim karakteristikama u prihvaćenoj metodologiji.

Stručni nalaz

Član 5

O izvršenom pregledu i proveru opreme za rad izdaje se stručni nalaz korisniku opreme za rad, najkasnije u roku od 30 dana od dana obavljenog pregleda i provere opreme za rad.

Uz stručni nalaz pravno lice koje je obavilo preglede i provere opreme za rad prilaže kopiju licence tog pravnog lica i odgovornog lica koje je potpisalo stručni nalaz.

Zaključak stručnog nalaza potpisuje odgovorno lice sa licencom.

Stručni nalaz potpisuje odgovorno lice u pravnom licu.

Poslodavac u skladu sa Zakonom o bezbednosti i zdravlju na radu pravnom licu sa licencom stavlja na raspolaganje neophodnu dokumentaciju i obezbeđuje sve uslove za nesmetan i bezbedan rad (uputstvo za upotrebu i bezbedan rad, ažurnu skicu položaja opreme za rad u prostoru, bezbedan pristup opremi za rad, prisustvo rukovaoca, po potrebi probni teret i sl.).

Sadržina stručnog nalaza

Član 6

Stručni nalaz, obavezno, sadrži:

- 1) poslovno ime i sedište pravnog lica sa licencom koje je obavilo preglede i provere i izdalo stručni nalaz;
- 2) broj stručnog nalaza i datum njegovog izdavanja;
- 3) poziv na propise, odnosno akte i dokumente na osnovu kojih je utvrđena obaveza obavljanja pregleda i provere opreme za rad;

- 4) naziv i sedište korisnika opreme za rad;
 - 5) mesto, datum i vreme početka i završetka pregleda i provere opreme za rad;
 - 6) ime i prezime odgovornog lica sa licencom za obavljanje pregleda i provere opreme za rad, koje potpisuje stručni nalaz;
 - 7) ime i prezime i stručna sprema lica koja su, u skladu sa metodologijama obavila preglede i provere opreme za rad;
 - 8) podatke o opremi za rad koja je predmet pregleda i provere (bliži podaci kojima se identifikuje oprema sa opisom namene, odnosno mestom rada u prostoru - fotografija i skica sa položajem i lokacijom u prostoru, kao i o materijalima i sirovinama koji se koriste);
 - 9) podatke o instrumentima i uređajima koji su korišćeni u postupku pregleda i provere opreme za rad;
 - 10) utvrđeno stanje sa izmerenim veličinama, odnosno vrednostima i veličinama i vrednostima karakterističnim za određene elemente provere u skladu sa metodologijama pregleda i provere opreme za rad, sa navedenim postupkom provere i proverenim deklariranim vrednostima, kao i posebno iskazane i utvrđene nedostatke i nepravilnosti prema propisima;
 - 11) zaključak da li su na pregledanoj i proverenoj opremi za rad primenjene ili nisu primenjene propisane mere za bezbednost i zdravlje na radu, odnosno da li je oprema bezbedna za upotrebu - korišćenje;
 - 12) za opremu za rad iz člana 3. tačka 13) ovog pravilnika, potrebno je navesti i priložiti kopije izveštaja o ispitivanju i drugu atestnu dokumentaciju, za uređaje koji pripadaju pregledanoj tehnološkoj liniji, čiji je pregled i provera obuhvaćen drugim propisima.
- Verifikaciju otklanjanja nedostataka može vršiti isključivo pravno lice sa licencom.

Rokovi za preventivne preglede i provere opreme za rad

Član 7

Preventivni pregledi i provere opreme za rad obavljaju se pre početka korišćenja, odnosno pre davanja na upotrebu zaposlenima, posle remonta, rekonstrukcije ili havarije, kao i pre početka rada na novom mestu rada ako je stacionarna oprema premeštena sa jednog na drugo mesto, nakon otklanjanja nedostataka utvrđenih od strane pravnog lica sa licencom, nakon smrtne ili teške povrede na radu zaposlenog pri korišćenju opreme za rad, posle naložene mere inspektora rada, kao i ukoliko dođe do bilo kojih promena na opremi za rad koje utiču na bezbedan i zdrav rad zaposlenih.

Preventivni pregledi i provere opreme za rad ne obavljaju se za opremu za rad koju, prilikom prvog stavljanja u upotrebu, nije potrebno sklapati, sastavljati ili montirati ili opremu za rad koju je proizvođač stavio u pogon i predao na korišćenje poslodavcu.

Rokovi za periodične preglede i provere opreme za rad

Član 8

Periodični pregledi i provere opreme za rad obavljaju se u roku koji je utvrđen tehničkim propisima i standardima ili koji je određen uputstvom proizvođača, a najkasnije u roku od tri godine od dana prethodnog pregleda i provere, osim periodičnih pregleda i provere privremene električne instalacije sa uređajima, opremom i priborom, koji se obavljaju u roku od šest meseci od dana prethodnog pregleda i provere i periodičnih pregleda i provere opreme za rad koju poslodavac utvrdi aktom o proceni rizika, koji se obavljaju u roku utvrđenom tim aktom ali ne dužim od tri godine od dana prethodnog pregleda i provere.

3. Ispitivanje uslova radne okoline

Predmet preventivnih i periodičnih ispitivanja uslova radne okoline

Član 9

Preventivnim i periodičnim ispitivanjima uslova radne okoline (u daljem tekstu: ispitivanja) proverava se i utvrđuje da li su na radnom mestu i u radnoj okolini primenjene mere bezbednosti i zdravlja na radu utvrđene propisima u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, tehničkim propisima i standardima.

Preventivna i periodična ispitivanja realizuju se prema Planu i programu monitoringa uslova radne okoline, koji obavezno sadrže merna mesta, parametre za praćenje i periodiku ispitivanja.

Plan i program monitoringa uslova radne okoline izrađuje pravno lice sa licencom u skladu sa aktom o proceni rizika i u saradnji sa poslodavcem.

Ukoliko tokom vremena dođe do promena koje utiču na uslove radne okoline, neophodno je izvršiti ažuriranje Plana i programa monitoringa.

Ažuriranje Plana i programa monitoringa vrši pravno lice sa licencom u saradnji sa poslodavcem.

Poslodavac u skladu sa Zakonom o bezbednosti i zdravlju na radu pravnom licu sa licencom stavlja na raspolaganje akt o proceni rizika i drugu neophodnu dokumentaciju i podatke za izradu Plana i programa monitoringa uslova radne okoline.

Sadržina i obim ispitivanja

Član 10

Ispitivanja obuhvataju:

- 1) mikroklimu (temperatura, brzina strujanja i relativna vlažnost vazduha);
- 2) hemijske štetnosti (gasovi, pare, dimovi i prašine);
- 3) fizičke štetnosti (buka, vibracije i štetna zračenja - osim jonizujućih zračenja);
- 4) osvetljenost;
- 5) biološke štetnosti.

Ispitivanja se obavljaju analizom svih elemenata uslova radne okoline tako da se daje jedinstvena ocena obavljenog ispitivanja.

Ispitivanja se, po pravilu, vrše u uslovima kada rade svi tehnološki kapaciteti (oprema za rad, instalacije za klimatizaciju, provetravanje i sl.), što se posebno navodi u stručnom nalazu.

Ispitivanje mikroklimе

Član 11

Ispitivanje mikroklimе vrši se na radnim mestima i radnoj okolini u kojoj se obavlja proces rada, odnosno u kojoj se zaposleni kreću, ili zadržavaju duže od dva sata u toku radne smene.

Ispitivanja mikroklimе vrše se u letnjem i zimskom periodu, a ne vrše se u radnoj okolini u kojoj se zbog specifičnosti tehnološkog procesa i kvaliteta proizvoda moraju održavati određeni proizvodni uslovi (hladnjače, sušare, prostorije za fermentaciju i sl.).

Ispitivanje mikroklimе u letnjem periodu vrši se kad je spoljna temperatura iznad 25 stepeni celzijusa, a u zimskom periodu kada je spoljna temperatura ispod 5 stepeni celzijusa.

Ispitivanje mikroklimе vrši se u skladu sa Planom i programom monitoringa uslova radne okoline i prihvaćenom metodologijom ispitivanja mikroklimе, propisima u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, tehničkim propisima i standardima.

Ispitivanje mikroklimе u radnoj prostoriji čija je površina do 100 m² vrši se najmanje na jednom mernom mestu, a u radnoj prostoriji čija je površina veća od 100 m² ispitivanje se vrši najmanje na svakih sledećih 100 m² po jedno merenje.

U slučaju kada to tehnološki proces zahteva, ili se u prostoriji nalazi više tehnologija, broj mernih mesta se određuje prema zahtevima tehnološkog procesa i karakteristikama objekta.

Ispitivanje hemijskih štetnosti

Član 12

Ispitivanje hemijskih štetnosti vrši se na radnom mestu i radnoj okolini gde se u tehnološkim i radnim procesima pojavljuju hemijske štetnosti.

Ispitivanje hemijskih štetnosti u radnoj okolini vrši se uzimanjem jednog uzorka u zoni najdalje od 5 m od izvora štetnosti, odnosno na radnom mestu najbližem izvoru štetnosti na visini 1,5 m iznad poda radnog mesta.

Ako je utvrđena koncentracija hemijskih štetnosti u zonama iz stava 2. ovog člana iznad dozvoljenih koncentracija, ispitivanje se nastavlja uzimanjem uzoraka na svakih sledećih 5 m od prethodnog mesta ispitivanja, u koncentričnim krugovima, u četiri smera od izvora štetnosti, sve dok ispitivanja ne pokažu koncentraciju hemijske štetnosti ispod dozvoljenih koncentracija.

Ispitivanja se vrše, po pravilu, u uslovima kada rade svi tehnološki kapaciteti (oprema za rad, uređaji i instalacije za ventilaciju, provetravanje, zagrevanje i sl.), što se posebno navodi u stručnom nalazu.

Na radnim mestima na kojima je u postupku ispitivanja utvrđena koncentracija hemijskih štetnosti iznad dozvoljenih koncentracija poslodavac je dužan da sprovede sve preventivne mere, u cilju smanjenja koncentracija utvrđenih hemijskih štetnosti, a nakon sprovođenja preventivnih mera vrši se ponovno ispitivanje radi procene rizika.

Ispitivanje hemijskih štetnosti vrši se u skladu sa Planom i programom monitoringa uslova radne okoline i prihvaćenom metodologijom ispitivanja hemijskih štetnosti kvalitativnom i kvantitativnom analizom, propisima u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, tehničkim propisima i standardima.

Ispitivanje fizičkih štetnosti

Član 13

Ispitivanje fizičkih štetnosti vrši se na radnom mestu i radnoj okolini gde se pri tehnološkom i radnom procesu pojavljuju buka, vibracije i štetna zračenja.

Ispitivanja se vrše, po pravilu, u uslovima kada rade svi tehnološki kapaciteti (oprema za rad, uređaji i instalacija za ventilaciju, provetravanje, zagrevanje i sl.), što se posebno ističe u stručnom nalazu.

Ispitivanje vibracija obuhvata merenje, analizu i upoređivanje izmerenih veličina sa dozvoljenim vrednostima u cilju zaštite lica koja su izložena njihovom štetnom dejstvu. Ispitivanje vibracija vrši se na dodirnim površinama opreme za rad, radnim površinama, podovima i alatima na kojima se pojavljuju vibracije, a sa kojima zaposleni dolazi u neposredan dodir.

Ispitivanje štetnih zračenja (osim jonizujućih) vrši se na radnim mestima gde se ona javljaju u procesu rada pri upotrebi materijala ili opreme za rad koja zrače. Ispitivanje štetnih zračenja vrši se u uslovima kada rade svi izvori štetnih zračenja.

Ispitivanje buke, vibracija i štetnih zračenja obuhvata merenje, analizu i upoređivanje izmerenih veličina sa dozvoljenim vrednostima.

Ispitivanje fizičkih štetnosti vrši se u skladu sa prihvaćenim Planom i programom monitoringa uslova radne okoline i metodologijama ispitivanja buke, vibracija i štetnih zračenja, propisima u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, tehničkim propisima i standardima.

Ispitivanje osvetljenosti

Član 14

Ispitivanje osvetljenosti na radnom mestu i radnoj okolini vrši se u skladu sa Planom i programom monitoringa uslova radne okoline i prihvaćenom metodologijom ispitivanja i merenja osvetljenosti, propisima u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, tehničkim propisima i standardima.

Ispitivanje osvetljenosti u radnoj okolini vrši se nakon postavljanja novoizvedenog osvetljenja, posle rekonstrukcije postojećeg osvetljenja, promene namene objekta, odnosno radne prostorije u skladu sa propisima u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, tehničkim propisima i standardima.

Ispitivanje bioloških štetnosti

Član 15

Ispitivanje bioloških štetnosti u radnim prostorijama i na svim radnim mestima gde mogu da se opravdano očekuju u procesu rada vrši se u skladu sa Planom i programom monitoringa uslova radne okoline i prihvaćenom metodologijom ispitivanja bioloških štetnosti, propisima u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, tehničkim propisima i standardima.

Vršilac preventivnih i periodičnih ispitivanja uslova radne okoline

Član 16

Ispitivanje uslova radne okoline, osim ispitivanja bioloških štetnosti, vrši pravno lice sa licencom za obavljanje poslova ispitivanja uslova radne okoline, koje poseduje odgovarajuću opremu za ispitivanje uslova radne okoline, navedenu sa tehničkim karakteristikama, periodom etaloniranja i periodom i načinom međuprovere u prihvaćenoj metodologiji.

Ispitivanje uslova radne okoline - bioloških štetnosti, vrši pravno lice sa licencom za obavljanje poslova ispitivanja uslova radne okoline - bioloških štetnosti, koje poseduje odgovarajuće instrumente, opremu, laboratorije i uređaje za ispitivanja i analizu bioloških štetnosti, navedene sa tehničkim karakteristikama, periodom etaloniranja i periodom i načinom međuprovere u prihvaćenoj metodologiji.

Stručni nalaz

Član 17

O izvršenom ispitivanju uslova radne okoline izdaje se stručni nalaz najkasnije u roku od 30 dana od dana obavljenog ispitivanja.

Uz stručni nalaz pravno lice koje je obavilo ispitivanja uslova radne okoline prilaže kopiju licence tog pravnog lica i odgovornog lica koje je potpisalo stručni nalaz.

Zaključak stručnog nalaza potpisuje odgovorno lice sa licencom.

Stručni nalaz potpisuje odgovorno lice u pravnom licu.

Stručni nalaz izdaje se u celini za sva obavljena ispitivanja uslova radne okoline, a u zavisnosti od tehnološkog procesa.

Izuzetno za ispitivanje bioloških štetnosti može se izdati poseban stručni nalaz.

Sadržina stručnog nalaza

Član 18

Stručni nalaz, obavezno, sadrži:

- 1) poslovno ime i sedište pravnog lica sa licencom koje je obavilo ispitivanje uslova radne okoline i izdalo stručni nalaz;
- 2) broj stručnog nalaza i datum njegovog izdavanja;
- 3) poziv na propise na osnovu kojih je utvrđena obaveza vršenja ispitivanja uslova radne okoline;
- 4) naziv i sedište korisnika kod kog su vršena ispitivanja uslova radne okoline;
- 5) mesto, datum i vreme vršenja ispitivanja uslova radne okoline;
- 6) ime i prezime odgovornog lica sa licencom za obavljanje ispitivanja uslova radne okoline, koje potpisuje stručni nalaz;
- 7) ime i prezime i stručna sprema lica koja su, u skladu sa metodologijama vršila ispitivanja uslova radne okoline;
- 8) podatke kojima se bliže određuju radna mesta u radnoj okolini i mesta na kojima su vršena ispitivanja (opis, fotografija, skica, grafički prikaz u prostoru i sl.) sa parametrima uslova rada koji su utvrđeni u toku ispitivanja;
- 9) podatke o instrumentima i uređajima koji su korišćeni u postupku ispitivanja uslova radne okoline;
- 10) utvrđeno stanje, nivoi ili veličine sa pridruženom mernom nesigurnošću karakteristični za određene elemente ispitivanja u skladu sa metodologijama ispitivanja uslova radne okoline uz prikaz dozvoljenih vrednosti u skladu sa propisima u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, tehničkim propisima i standardima, kao i posebno iskazane rizike po zdravlje zaposlenih zbog prisustva fizičkih i hemijskih štetnosti iznad dozvoljenih nivoa ili koncentracija, nedovoljne osvetljenosti i mikroklimе izvan zone komfora;
- 11) zaključak da li su na radnom mestu i u radnoj okolini izmerene veličine u dozvoljenim granicama uz prikaz dozvoljenih vrednosti u skladu sa propisima u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, tehničkim propisima i standardima, odnosno da li su primenjene ili nisu primenjene propisane mere za bezbednost i zdravlje na radu.

Verifikaciju otklanjanja nedostataka može vršiti isključivo pravno lice sa licencom.

Izveštaj o ispitivanju

Član 19

Na osnovu naložene mere inspektora rada ili za potrebe procene rizika vrše se ispitivanja pojedinih elemenata uslova radne okoline za koja se izdaje izveštaj o ispitivanju sa istom sadržinom koju ima stručni nalaz.

Rokovi za preventivne preglede i ispitivanja uslova radne okoline

Član 20

Preventivna ispitivanja uslova radne okoline obavljaju se u periodu trajanja od šest meseci, od početka rada radnog, odnosno tehnološkog procesa, rekonstrukcije objekta u kom se obavlja radni proces (uređaja za grejanje, ventilaciju ili klimatizaciju, i sl.) ili zamene tehničkih kapaciteta kojima se menjaju uslovi rada, pri čemu ispitivanja uslova radne okoline moraju započeti sa danom započinjanja rada tehnološkog procesa i moraju se obavljati na svaka tri meseca, nezavisno od ispitivanja planiranih Planom i programom monitoringa uslova radne okoline.

Preventivna ispitivanja uslova radne okoline obavljaju se i nakon otklanjanja nedostataka utvrđenih od strane pravnog lica sa licencom, posle naložene mere inspektora rada i ukoliko dođe do bilo koje promene koja može uticati na uslove radne okoline, nezavisno od ispitivanja planiranih Planom i programom monitoringa uslova radne okoline.

Rokovi za periodična ispitivanja uslova radne okoline

Član 21

Periodična ispitivanja uslova radne okoline obavljaju se na radnom mestu u radnoj okolini u skladu sa Planom i programom monitoringa uslova radne okoline najkasnije u roku od tri godine od dana prethodnog ispitivanja, a za radna mesta sa povećanim rizikom najkasnije u roku od dve godine od dana prethodnog ispitivanja.

4. Prelazne i završne odredbe

Usklađivanje poslovanja

Član 22

Poslodavci i pravna lica kojima su izdate licence iz člana 55. tačka 2) Zakona o bezbednosti i zdravlju na radu, dužni su da svoje poslovanje usklade sa odredbama ovog pravilnika u roku od dve godine od dana stupanja na snagu ovog pravilnika.

Prestanak važenja ranijeg propisa

Član 23

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o postupku pregleda i provere opreme za rad i ispitivanja uslova radne okoline ("Službeni glasnik RS", br. 94/06, 108/06 - ispravka, 114/14 i 102/15).

Stupanje na snagu

Član 24

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".